

Кравчина Оксана Євгенівна

науковий співробітник

Відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій,
Інститут інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України,
м. Київ, Україна

ВИКОРИСТАННЯ ОНЛАЙН РЕСУРСІВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ У ВЕЛИКОБРИТАНІЇ

Проблемі формування підприємницької компетентності молоді в даний час в зарубіжних країнах приділяється значна увага. Роботодавці вимагають наявності у працівників аналітичного і системного мислення, ініціативності та комунікабельності, навичок прийняття рішень і відповідальності, які необхідні в сучасних умовах. Такі якості необхідно формувати починаючи зі школи. Безумовно, окремі напрями навчання та підходи до підприємницької освіти та підприємливості, які існують в зарубіжних школах, становлять інтерес і для вітчизняної загальноосвітньої школи.

У Великобританії освіта в галузі підприємництва визнана пріоритетною на всіх рівнях освіти. Так у 2014 році було опубліковано Лордом Янгом (англ. Lord Young) звіт "Підприємство для всіх"[1]. В даному звіті автор зазначає, що підприємництво означає більше, ніж просто можливість стати підприємцем, оскільки саме така якість надає людині позитивний світогляд і є цінним атрибутом усього життя. Також в звіті зазначено про необхідність починати навчання підприємству з початкової школи, продовжувати у середній школі; необхідність адаптувати предмети, зробити їх більш актуальними, відповідними до сучасних умов існування людини в суспільстві. Лорд Янг відмічає, що виховання підприємницького ставлення має відбуватися як у формальній, так і неформальній освіті, заохочуючи учнів до самостійної роботи чи до створення власної компанії. Автор звіту започаткував створення шкільних підприємств та введення цифрового паспорту діяльності учня, в якому перелічено усі заочні та інші види діяльності, з метою його подальшого розвитку (навчання в коледжі, університеті) або працевлаштуванні, після завершення навчання.

У Великобританії використовуються два основних поняття в сфері підприємницької освіти Enterprise education і Entrepreneurship education. Enterprise education - навчання створенню і застосуванню креативних ідей та інновацій в практичних ситуаціях, а Entrepreneurship education - навчання застосовувати підприємницькі навички спеціально для створення і розвитку власного бізнесу. Наразі уряд Великобританії не має національної стратегії підтримки підприємницької освіти в школах. Але існує багато прикладів децентралізованих програм по всій країні, переважно на регіональному рівні або на рівні окремих установ. Традиційно основна увага надається середній освіті, однак існує безліч ініціатив, що охоплюють і початкову освіту.

Так, наприклад в Англії освіта з підприємництва є чітко визнаною та є частиною предметів "Особиста, соціальна та медична освіта" та "Економічний добробут та фінансові можливості". У Північній Ірландії підприємницьку освіту також визнають і викладають у рамках предмету "Особистий розвиток та взаєморозуміння" та "Навчання для життя та праці". Шотландія визнала підприємницьку освіту міжпредметною на всіх рівнях шкільної освіти, в одних школах вона викладається в рамках навчальної програми, в інших, як позакласна робота. В Уельсі освіта в галузі підприємництва є складовою предметів "Особисте та соціальне виховання" в початкових школах, а у середній освіті існує окремий обов'язковий предмет «Кар'єра та світ праці».

Однією з найбільш важливих тенденцій в школах Великої Британії є посилення уваги до предметів практичного циклу в загальній освіті, на це впливають економічні вимоги сьогодення та необхідність готувати всіх підлітків до життя в високотехнологічному

суспільстві. Ця тенденція наочно проглядається при вивченні навчальних планів британських шкіл, в яких можна знайти величезну кількість різних практичних курсів, наприклад, «Теорія і практика інженерної справи», «Вивчення транспортних моторів», «Фотографія», «Кінозйомка», «Комерція», «бізнес», «Стенографія».

При навчанні школярів у Великобританії проглядається прагнення до використання активного підходу, а саме:

- розробка та виконання проектів на уроках (пошук проблем, вивчення потреб і з декількох варіантів рішення знаходити оптимальний варіант);
- створення та організація міні-підприємств з виробництва і продажу товарів і послуг;
- набуття безпосередньо досвіду роботи на підприємствах.

Слід зазначити, що у школах Великобританії вироблено чотири моделі включення підприємницької освіти в навчальні плани шкіл: діяльнісна модель; підприємництво як предмет; модульний підхід; загальношкільний підхід. В рамках навчального процесу пропонується обов'язково використовувати організацію міні-підприємств для навчання учнів на третьому та четвертому рівні школи. На державному рівні розроблена система фінансування шкільних міні-підприємств. На першому етапі Вестмінстерський національний банк виділяє безоплатну субсидію в 40 фунтів стерлінгів кожній школі, яка хоче відкрити міні-підприємство (для покупки літератури і навчальних матеріалів). Це дає можливість вчителям зрозуміти, що таке міні-підприємство, і здійснити вибір конкретного проекту. Потім можливе отримання субсидії, для якої необхідно заповнити заявку та надіслати її до найближчого відділення банку. На другому етапі цей же банк дає кожному міні-підприємству в школі позику до 50 фунтів стерлінгів під невеликі відсотки в якості початкового капіталу. Попередньо представник банку обговорює з учителем і учнями конкретний бізнес-проект міні-підприємства, оголошує всі процедури, пов'язані з відкриттям рахунку, виплатою податку. Це додає реальності і підвищує практичну значимість діяльності учнів. Перед організацією власного міні-підприємства вчителя і учні отримують відповідну підготовку.

Самі учні створюють міні-підприємства, що готує їх до вступу в світ бізнесу і комерції, забезпечує розвиток широкого спектра практичних навичок і особистих якостей, заохочує до ініціативи та творчості, переконує учнів у можливості самостійно забезпечити себе роботою, допомагає в подальшому вибрати свій шлях у житті. Участь учнів в створенні міні-підприємств сприяє формуванню якостей особистості підприємця (підприємливість, ініціативність, самостійність, творчість, комунікабельність, здатність йти на ризик тощо) та формує вміння та навички організації та здійснення проекту міні-підприємств.

Тобто у Великобританії освіта з підприємництва від початкової школи до коледжу визнана зараз важливим аспектом навчання дітей. На сьогодні під час карантинних заходів, які запроваджуються у всіх країнах світу, досвід з використання інформаційно-цифрових технологій та засобів навчання є актуальним та корисним.

Так у Великобританії на сайті Інституту освіти (Лондон), який є провідним світовим центром досліджень та викладання в галузі освіти та соціальних наук, викладено безкоштовні навчальні ресурси в Інтернеті з різних предметів шкільного циклу, серед яких є підприємництво та фінанси. Ресурси розраховані на адміністраторів, вчителів та батьків учнів. Вчителі на даному ресурсі можуть знайти практичні матеріали для своїх занять, а також знайти необхідні курси для підвищення свого фахового рівня [2]. Так, наприклад можна пройти курси з дисципліни «Бізнес», який розрахований на вчителів, які викладають для дітей 14-19 років. Розглянемо деякі рекомендовані у Великобританії онлайн ресурси, які стосуються підприємницької освіти та формування підприємливості в учнів школи.

Національна благодійна організація «Young Enterprise and Young Money», мета якої мотивувати молодих людей до успіху, формувати у молоді життєві навички, знання та впевненість, необхідні для досягнення успіху у мінливому світі праці [3].

На сайті пропонуються матеріали для вчителів та волонтерів з питань підприємницької та фінансової освіти, надається доступ до високоякісних програм, послуг та ресурсів, можливості для професійного розвитку, підтримка в школі.

У 2018-19-19 роках організація працювала з 482 000 молодими людьми з Великобританії, підтримала понад 7000 викладачів, проєкт охоплює 1/3 усіх шкіл Англії та Уельсу. Програми навчання стосуються підприємницької та фінансової освіти молоді, наприклад такі як: командна програма (англ. Team programme), програма компанії (англ. Company programme) та дві абсолютно нові цифрові програми «Шлях до успіху» та «Я працюю вільно», які дозволяють учням працювати самостійно та дистанційно, якщо це потрібно, і спрямовані на розвиток життєво важливих навичок, необхідних молодим людям для роботи.

Starter High (Brian Hamilton Foundation website) - Інтернет-програма від Фонду Брайана Гамільтона вчить підлітків основам започаткування бізнесу, розвиваючи м'які навички, інноваційне мислення та знайомить з підприємницькими стратегіями (від ідеї до організації своєї справи та з перешкодами, які виникають на цьому шляху) [4].

Ця програма заснована на десятилітньому досвіді підприємництва автора та включає такі розділи як:

- Що таке підприємництво? Визначення, типи та ознаки.
- Чому підприємництво? Чому слід починати бізнес. Перешкоди для започаткування бізнесу.
- Як розпочати. З чого слід починати. Відкриття бізнесу за 10 хвилин.
- Додаткові речі, які слід знати. Продаж. Обслуговування клієнтів.

Учням важливо бачити зразки для наслідування своїх однолітків, тому Starter High включає відеороліки підлітків, які досягли певного успіху в своїй роботі (будь то няня, проектування одягу, робота в магазині чи кав'ярні) в навчання.

Корисним є ресурс BBC Bitesize - це веб-сайт британської компанії суспільного телерадіомовлення - надає інтерактивні заходи, зіставлені з національними навчальними програмами для Англії, Північної Ірландії, Шотландії та Уельсу. Охоплює всі рівні освіти. Розділ «Кар'єра» знайомить зі світом праці, порадами людей, які знайшли свій правильний шлях. Так, наприклад в темі «Куди вас може привести ваш улюблений предмет» можна знайти інформацію про роботу, яка використовує біологію, хімію, бізнес, ІКТ, дизайн технології, англійську мову тощо. Тема «Досліджуйте кар'єру за секторами роботи» пропонує ознайомитись з різними видами роботи: робота з тваринами, машинобудування, інформаційні технології, будівництво, фінанси, охорона здоров'я тощо. В даному розділі можна знайти практичні поради з питань подальшого навчання (коледж, університет), влаштування на роботу (подача заявки, резюме, інтерв'ю) [5].

Панджанго - платформа для експериментального навчання, що базується на кар'єрі та допомагає дітям пізнати світ праці. На платформі розміщені навчальні програми з математики, англійської мови та природничих наук, пов'язані безпосередньо зі світом праці. Навчання включає веселі, інтерактивні ігри та вправи, які допомагають молоді розвивати навички та компетентності, необхідні на сучасному робочому місці. Навчання розвиває такі навички, як командна робота, спілкування, вирішення проблем, креативність та впевненість [6].

Нестандартно підходять до навчання на сайті мережі домашнього навчального центру (англ. Home Learning Hub). Ресурси доступні для учнів віком від 4 до 20 років. Мережа об'єднує 700 організацій, більше 10000 вчителів та налічує біля 200000 навчальних матеріалів. Ресурс пропонує матеріали, спрямовані на те, щоб допомогти молодим людям сформувати основні навички (слухання, спілкування, креативність, вирішення проблем, позитивне ставлення, лідерство, цілепокладання, командна робота), необхідні для досягнення успіху, незалежно від їхнього життєвого шляху. При навчанні учень вибирає навичку, яку йому потрібно розвинути і відповідно йому пропонуються уроки, завдання та робочі зошити

саме для розвитку вибраної навички. Навчання проводиться за різними рівнями освіти: початкова, середня, коледжі, інклюзія.

Аналіз досвіду з формування підприємницької компетентності учнів в школах Великобританії свідчить, що підприємницька підготовка стала частиною навчально-виховного процесу, а на державному рівні вона є обов'язковим елементом системи підготовки молоді до життя і діяльності в умовах ринкових відносин.

Більшість програм з навчання підприємництву включають різні методи навчання, засновані на отриманні реального досвіду, створення середовища, в тому числі комп'ютерно-орієнтованого, в якому учні набувають навичок і підвищують свою ефективність. Для реалізації такого навчання використовуються як загальні так і з використанням ІКТ симуляції, практичні ігри, створюються завдання і ситуації, поставлені в реальній діяльності, використовуються приклади реальних компаній, запрошуються успішні підприємці або клієнти, більше застосовуються практичні дії, які тестують навички такі, як презентаційні навички, робота в команді, комерційний аналіз тощо.

Список використаних джерел:

1. Lord Young. Enterprise for All. The relevance of Enterprise in Education. 2014.
URL:<https://www.readyunlimited.com/wp-content/uploads/2015/09/Enterprise-for-All-Lord-Young.pdf> (дата звернення: 10.02.2020).
2. Institute of Education. URL:<https://www.ucl.ac.uk>. (дата звернення: 10.02.2020).
3. Young Enterprise and Young Money. URL:<https://www.young-enterprise.org.uk>. (дата звернення: 10.02.2020).
4. Starter High. URL:<https://starterhigh.brianhamilton.org/> (дата звернення: 10.02.2020).
5. Bitesize. URL: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/careers>(дата звернення: 10.02.2020).
6. Panjango. URL:<https://panjango.online/user/login>(дата звернення: 10.02.2020).
7. Home Learning Hub. URL:<https://www.skillsbuilder.org/homelearning>. (дата звернення: 10.02.2020).